

Izhaja v Gorici vsak četrtek opoldne. Velja za celo leto 12 L, mesečno 1 L, za inozemstvo 16 L. Na naročila brez doposlane naročnice se ne bomo ozirali. Posamezne številke stanejo v razprodaji 20 stotink. Uredništvo: Ulica Vetturini 9, uprava ul. Vetturini 9.

GORIŠKA STRAŽA

Rokopisi se ne vračajo. Ne frankirana pisma se ne sprejemajo. Oglasi, katere je treba vnaprej plačati, se računajo po dogovoru.

Izdaja konsorcij »Goriške Straže«. Odgovorni urednik: Franc Novak.

Tiska: »Narodna Tiskarna« v Gorici, ulica Vetturini št. 9.

„Sporazum“

Povabili so jih v Italijo, posedli jih za mizo, jim predložili papir, privolili velikodušno v korekturo meje, pa je bil sporazum dosežen in pogodba podpisana. Malenkost, šlo je samo za sedemstotisoč Jugoslovenov! In da kdo ne bo dvomil o iskrenosti ogodbe, prisegli so si v posebnih točki večno prijateljstvo. Te listi so bili tako neiskreni, da so označili kljub poravnavi med prijatelji to dejstvo kot zmago oziroma kot poraz. Dve leti se je reševalo jadransko vprašanje. Iskala se je forma, ki naj bi zadovoljila obe stranki, ki naj bi zblížala oba sosedna si naroda, da se v bodočnosti onemogočijo krvavi konflikti, kakor smo ga ravnokar prestali. Pa ke je našla! Vesoljni svet lahko brez skrbi spravi orožje med stara šaro... Vrgla se je bila v svet beseda o samoodločni narodov, ki je zdrobila v prah nemške in avstrijske možnarje-orjake. In ko se je bilo to zgodilo, se je pričel izvajati Wilsonov evangelij z jekleno doslednostjo... na Korškem, na Reki, v Zadru, v Albaniji, povsod, kjer je bilo treba, toda tudi samo kjer je bilo treba... Italiji in Jugoslaviji ni bilo treba zatekati se k temu sredstvu, meje so bile že določene pravično leta 1915 v Londonu. Tako slavi danes verno prijateljstvo svoj veliki praznik. V slavo-spevu je le majhna disonanca, pravcata malenkost: gre samo za sedemstotisoč Jugoslovenov!

In kako se je to prijateljstvo tekom dveh let lepo pripravljalo. Da ne govorimo o vseh velikanskih ugodnostih, ki smo jih bili Jugosloveni zasledeni ozemlja nenkrat deležni v gospodarskem in kulturnem polju — odprle so se nam šole, popravile hiše itd. itd. — pogledimo, kaj se je drugače vse storilo, da je prišlo danes do tako perfektnega prijateljstva. Sprva je bilo vprašanje zasedene Primorske in zase dene Dalmacije. Zatem je prišla na vrsto Reka, Skader, Črnagora — vse samo zato, da se omogoči čimprej zblížanje in čim tesnejše prijateljstvo. Sem spada tudi Koroška. Danes ni več nobene ovire dobrih odnošajem, k večjemu če bi imel D'Annunzio še kaj povedati. Prijateljstvo je tako prisrčno, da o kakih zaščiti jugoslovanskih manjšin v Italiji sploh ni potreba govoriti. Dovolj je, da so italijanski podaniki Jugoslavije preskrbljeni.

Toda govorimo drugače! Da ne bo kdo mislil, da smo le mi izsledili krivičnost tega sporazuma, bo menda dovolj, ako se sklicujemo pri tem na ono stranko, ki ima v svojem programu najmanj opravka z narodnostjo in narodnostnimi mejami med poedinimi državami. Dovolj je, da se klicujemo na socialiste ne morda samo jugoslovenske, ki so ob razglašnju po-

godbe poslali apel italijanski socialni demokraciji in jo pozvali, naj pomaga odstraniti krivico, sklicujemo se na glavno glasilo italijanske socialistične stranke »Avanti«, ki s svojo pisavo obsoja nasilje, ki se je pripetilo.

Jugosloveni tostran demarkacijske črte smo bili sicer pripravljeni na svojo usodo, vsaj oni, ki bivamo v mejah prejšnje Goriške in v delu Istre; računali smo s tem, da si bomo pač morali urediti hočeš ali nočeš razmerje s svojimi sodeželanami italijanske narodnosti na način, da nam bo skupno življenje omogočeno in da bo za obe narodnosti znosno. Obstali pa smo, ko smo izvedeli za osebino pogodbe, ker je take nismo pričakovali. Računali smo pač, da si sežeta obe državi prijateljski v roko, da vsaka nekaj popusti. Danes pa vidimo, da se opravičeno govori na eni strani o zmagi in na drugi o porazu. Sporazum je bil sklenjen brez našega sodelovanja. Ne eden ne drugi nas ni vprašal za naše mnenje. Nihče pa nima pravice sklepati glede nas pogodbe, ne da bi bili poprej mi v to privolili. To je načelo samoodločbe, ki se je toliko razglašala po svetu, nazadnje pa se je sramotno pozabila. Toda narodi ga niso pozabili in ga ne pozabijo več.

Toda, dasi smo bili presenečeni, vendar ne obupavamo. Nasprotno! Z zaupanjem zremo v bodočnost, zaupamo v svojo pravico, zaupamo v samega sebe. Hujše nevihte še so šle preko naših glav, pa nas niso umižile. Stoletja nas je tlačila nemška pest k tlom, pa nas ni vklonila. Bili so časi, ko smo se morali bojevati na dve fronti. V italijanskih listih se kaj rado trdi, kako je avstrijsko nemštvo pospeševalo »slavizacijo« Gorice in Trsta in kako se je zapostavljal italijanski živelj na korist jugoslovenskemu. Mi in tudi naši sodeželani vemo, da so to bajke. Spominjamo so še dobro, kako je 3000 v vse druge svrhe kot z namenom »slavizacije« v Gorico importiranih nemških uradnikov dobilo tri mandate v goriškem občinskem svetu, dočim je ostalo 12000 Slovencev praznih rok. Če smo torej prej vzdržali naval z dveh strani, bomo vzdržali tudi danes kljub temu, da se naše manjšine v pogodbi niti ne omenjajo. Na svoji strani imamo pravico in to je naše najboljšo orožje. Zatorej ljudstvo pogumno naprej! — Svoje vrste strnemo in se bomo borili, če tudi treba začeti popolnoma znova. Danes ni čas brezplodnih sentimentalnosti, danes je čas, da se resno lotimo dela: na gospodarskem in kulturnem polju. Pred vsem nam je treba složnosti in naš obstanek je zagotovljen. Narod, ki je prestal toliko izkušenj, bo prestal tudi to zadnje.

Uradno besedilo pogodbe

sklenjene dne 10. t. m. v Sv. Margariti Ligurski med Jugoslavijo in Italijo se glasi tako-le:

Ker želita kraljevina Italija in kraljevina Jugoslavija ustanoviti med seboj razmerje odkritosrčnega prijateljstva in pristrčnih odnošajev v skupni blagor obeh narodov: ker Italija priznava s svoje strani, da pomeni ustanovitev sosedne države enega izmed najvišjih ciljev vojne, ki jo je vzdržala, je imenoval Njegovo Veličanstvo italijanski kralj za svoje pooblaščenca: Vit. Ivana Giolittija, ministrskega predsednika in ministra za notranje zadeve, grofa Karla Sforzo, ministra za zunanje zadeve in prof. Ivana Bonomija, vojnega ministra: Njegovo Veličanstvo kralj Srbov, Hrvatov in Slovencev je imenoval za svoje pooblaščenca: Gospoda Milenka Vesniča, ministrskega predsednika, dr. Anta Trumbića, ministra za zunanje stvari, gospoda Kosta Stojanovića, finančnega ministra, kateri so si medsebojno pokazali svoja pooblastila, ki so bila spoznana kot veljavna, in se spozrazumeli, kakor sledi:

Čl. 1. Med kraljevino Italijo in kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev se določa sledeča meja: Od hriba Peči (1511 m), na tromeji med Italijo, Avstrijo in kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev, do hriba Jalovca (2643) črta, ki se ima določiti na ozemlju in ki bo šla na splošno od severa proti jugu čez točko 2277 (Ponca). Od Jalovca črta, ki naj sledi razvodju med kotlinama reke Soče in reke Save od Podkorena do Triglava (2864), dalje razvodju med kotlinama Soče in Save od Bohinja do severovzhodnega obronka hriba Možiča (1602), dotikajoč se toček 2348 na Veglu, 2003 na Lanševici in 2986 na Kuku. Od severovzhodnega obronka Možiča ob vzhodnem obronku Porezna (1631) črta, ki se ima določiti na ozemlju in ki bo šla na splošno od severa proti jugu. Od vzhodnega obronka Porezna do zapadnega obronka Blegaša (1562) črta, ki se ima določiti na ozemlju in ki naj gre na splošno od zapada proti vzhodu, puščajoč vas Davčo kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev, vas Novake pa Italiji.

Od zahodnega obronka hriba Blegaša (1562) ob vzhodnem obronku hriba Bevk (1050) črta, ki se ima določiti in iti na splošno od severa proti vzhodu in jugozapadu, puščajoč vasi Leskovicu Kupačnico in Sovodnej kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev, a oba prelaza pod Loniščem Italiji; od vzhodnega obronka hriba Bevk (1060) do tik zapadno od vasi Hotedešice črta, ki se ima določiti in ki pušča kraje Javorjev Dol, Žire, Opale, Hlevišče, Rovte in Hotederšico kraljevini

Srbov, Hrvatov in Slovencev, a Prapretno Brdo (1006) in kraje Vresnik, Vrednik, Zavratac in Medvedje Brdo Italiji. Odtod do vasi Zelše črta, ki se drži najprej vzhodno ob vozni cesti Hotederšica-Planina, puščajoč za tem vasi Planina, Unec, Zelše in Rakek kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev. Od Zelš do Čabranske črta, ki se ima določiti in ki pojde na splošno od severa proti zahodu in jugovzhodu in se vije najprej ob vzhodnih obronkih Javornika (1268) puščajoč kraje Dolenja Vas, Dolenje Jezero in Otok, kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev, a višine toček 875, 985 in 973 Italiji. Dalje ob vzhodnih obronkih Bičke gore (1236) in Pleče gore (1064) puščajoč Italiji Leskovo dolino in razpotja na točki 912 zapadno od Škodnika in na točki 1146 vzhodno od Cifrov (1399) in dosegačoč Čabransko, ki ostane na ital. ozemlju z vozne ceste vred, katera se vije na vzhodnih obronkih Sneznika od Leskove doline do Čabranske. Od Čabranske do Griže (502) črta, ki se ima določiti na ozemlju in pojde na splošno od severa proti vzhodu in jugozahodu vzhodno od hriba Trstenika (t. 1243) in se bo dotikala točke 817 jugovzhodno od Suhove, dalje južno od Židovja (660), nato vzhodno od Griže (502) puščajoč Klano in Brezo Italiji, a Studeno kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev. Od Griže (502) do meje reške države črta, ki se ima določiti na ozemlju in ki naj pojde na splošno od severa proti jugu do vozne ceste Rupa-Kastav približno na pol poti med Jušici in Spinčiči in naj preseče rečeno cesto, izogibajoč se na zapadni strani vasem Mazerji in Trinajstiči, ki ostanete kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev, ter dosegačoč vozne cesto Matulje-Kastav na prelazu vzhodno od Matulj in slednjic na cesti Reka-Kastav severno mejo neodvisne reške države, in sicer ob severnem robu vasi Rubeši na razpotju pri Tomtičih okoli 500 m od kastavskega trojnega razpotja. Dokler pa ne bodo urejene na italijanskem ozemlju redne vozne razmere na omenjenih cestah vzhodno od kastavskega trojnega razpotja, bodo na prosto razpoložo Italiji kakor tudi reški državi.

Čl. 2. Zader in njegovo v naslednjem opisano ozemlje bosta priznana kot del kraljevine Italije: Zadrsko ozemlje pod italijansko suvereniteto obsega mesto in davčno občino Zader ter davčne občine Arbanasi, Cerno, Bocagnazzo in del davčne občine Diclo in ga določa črta, idoča od morja 700 m jugovzhodno od vasi Diclo ravno proti severovzhodu do tečke 66 (Gruž). Potem posebnega sporazuma se bo določilo vse, kar se tiče tega člena o Zadru in kar se tiče njegovih odnošajev s političnim okrajem in z deželo Dalmacijo. Ravno tako se bodo uredili medsebojni odnošaji med Italiji prisojenim

Za hrečjo goró.

Pet aktov iz trgovskega življenja.

Spisal Fr. Starovaški.

Zaloga Kat. tisk. društva v Gorici.

Tiskala »Narodna Tiskarna«

v Gorici 1920. — Cena: 3 Lire.

(Ocenil Venceslav Belé.)

(Konec.)

Važen pojav iz trgovskega sveta nam predstavlja Brajnik ml. Njegova nevošljivost in sebičnost je upropastila Tinetovega očeta in z njegovim padcem si je krepko opomogel. On je sicer trgovec, a ni postal to iz svoje lastne moči; oče mu je pripomogel do tega, on mu je ustvaril podlago, potem se je okoristil s Skalarjevimi padcem. Njemu manjka pravega trgovskega talenta, pravega trgovskega duha, resnosti, izkušenosti, solidnosti in odločnosti. Lahkomiselni je in lahkoveren in kratkoviden; sleparju Kosu zaupa, poštenemu Tinetu pokaže vrata neposredno potem, ko mu je napravil dvojno veliko uslugo. Izumetničenim bilancam Kosovim verjame, ker so ugodne, neugodni, a resnični bilanci svoje lastne hčere ne verjame. Tla se mu neprestano majejo pod nogami in on se lovi za kreditom. Kosa pozna kot sleparja in ve za njegovo razmerje pri »Lepi Rožici«, a vendar hoče temu podlemu brezvestnežu žrtvovati svojo hčer, samo da reši svoj trgovski ugled in kredit. — On je žalostna, nesolidna prika-

zen, kakor jih vidimo veliko v trgovskem svetu današnjih dni.

Nasprotje trgovca Brajnika ml. sta njegov oče in Tine kot trgovec. Brajnik st. je zastopnik starega principa solidne in poštene trgovine. Tine ravno tak zastopnik novega principa; oba sta dva vzorna tipa, a vsak za svoj čas. Brajnik st. je bil pripravljen mizar, ko je začel trgovino na svojo roko, a šlo mu je tako dobro, da je s to svojo roko sezidal tovarno. Bil je delaven, varčen, previden, sam vase je zaupal, ne v druge. Ni stremel po časti in razkošju, ampak po poštenem trgovskem ugledu; kapitala iz podjetja ni razsipal, ampak podpiral in širil z njim podjetje samo. Ljudi, ki delali zanj v njegovem podjetju, ljubi; zaslužek dan rajsi domačinu kot tujcu. V računih je skrajno previden; bilanci sami ne zaupa preveč, ker se mu zdi tako nezanesljiva in nestalna kot ženska. Instinktivno čuti, kje je poštenost in kje je manjka.

Tine je trgovski značaj, ki se je razvil na podlagi Brajnika st. tipa. Poleg svojega prirojenega trgovskega talenta ima vse nujno potrebne lastnosti starega Brajnika. Če pravi Brajnik st.: »Delal sem noč in dan, stiskal in varčeval, pošteno kupoval, pošteno prodajal.« (62), pravi Tine, da si je denar pristradal bolj kot prihranil (83). Njegovo načelo glede trgovskega poslovanja je to: »V trgovini govore edino-le številke. Gospodar ne sme popolnoma zaupati nikomur kakor sebi in številkam: Vse vezi mora imeti

Sam v svoji roki in dajati navodila — u-sluzbencem. Ako nima pregleda o svojem poslovanju, je izgubljen...« (35.) Ker Brajnik ml. ni poznal tega načela, mu je pretela prepast; Tinetu, ki ga je združil z vstrajnostjo in poštenostjo, je pomagalo to načelo zelo naglo navzgor.

Pisatelj nam je podal v Tinetu vzor modernega trgovca, industrialca, kapitalista, poleg tega, da ga je ustvaril kot vzor človeka nasploh.

Ni mogoče, da bi se spuščali še podrobnejši v posameznosti teh prizorov; le še en simpatičen moment naj omenimo; to je tretje dejanje z bosansko-srbskim narečjem. Tu je zadel pisatelj zelo blaglasno struno, ki tako krepko doni v krepko polnozvočnost in strnično ubranost njegove slovenske besede, katero tako mojstrsko obvladuje. Prizor sam pa nas s svojim gozdarskim življenjem živahno spominja. Podlimbarskega »Gospodina Franjota«, a je kljub vsemu temu vendar popolnoma samonikel in izviren.

Tehnične strani igre se nismo mogli dotakniti, ker je zato okvir tega prostora pretesen. Opozoriti bi imeli le na nekatere nedostatke. — V seznanu oseb je pomotoma izostala Tinetova Mati. Na str. 12 bi v nastopu 4. prizora I. dejanja morale stati: »Prejšnja in Tine Skalar (ne Slokar):. Kdor te akte samo čita in si ustvarja pred seboj življenje in ne igre na odru, se čuti nekako motenega po tistih inscenacijah namenjenih opombah o kulisah. Želeli bi si absolutno realnega kra-

jevnega pojmovanja brez vsakega ozira na oder in na vprizoritev. Skrbna in vestna inscenacija je režiserjeva brigada; čitatelja pa to nekam moti. Na dveh mestih bi si želeli tudi več realnosti v temporalnem pojmovanju in podajanju. V 9. prizoru II. dejanja je odhod v tujino vsekakor prenagel; tega bi ne čutili, če bi bili delavci, oziroma Tine, že prej pripravljani na to eventualnost. V IV. dejanju je tudi premalo realna, nenaravna temporalna konstrukcija med Brajnikovim odhodom v Trst in povratkom domov.

K zadnjemu dejanju pa bi si želeli varijanto tako, da se Kos in Tine srečata osebno v tistem konfliktu z menico. To bi ne bilo samo hlastanje po efektu, čemur se je hotel morda pisatelj izogniti, ampak bi ta prizor zadobil globok simboličen pomen: Kos in Tine sta dve perzonicirani nasprotji podlosti in plemenitosti, nizkotelega egoizma in vzvišenega idealizma; tu naj bi si stopila nasproti oči v oči in naj bi dobri element praznolov zmagoslavje nad slabim očitno in slovesno. To bi dalo nekaj zunanjih pečat notranji simboliki tega dela.

—o—

Gospod pisatelj, ki nam je pokazal v tem svojem delu moč svojega peresa, lepoto jezika, bogastvo misli in umetniško stremljenje, naj bi nam kmalu še kaj podal, bodisi v pripovedni, bodisi v dramatični obliki. On je dober poznavatelj trgovskega življenja in pa ljubitelj lovskega življenja, zato ima mnogo motivov na iz-

ozemljem in drugim ozemljem, ki je pripadalo do sedaj občini, političnemu okraju in deželi, katera pripade kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev. Tukaj je vključena tudi pravična razdelitev deželnega in občinskega imetja in tozadevnih arhivov.

Č. 3. Ravno tako se priznava Italiji last otoka Cresa in Lošinja obenem z manjšimi otoki in školji, ki jih obsegajo dotični sodni okraj in tudi manjši otok in školji, ki jih objema upravna meja istrske dežele. Italiji sta prisojena tudi otoka Lastovo in Pelagruž z bližnjimi otočiči. Vsi drugi otoki, ki so pripadali bivši avstro-ogrski monarhiji, pripadejo kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev.

Čl. 4. Kraljevina Italija in kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev priznavate popolno svobodo in neodvisnost reške države in se obvezujete, da jo boste vselej spoštovali. Reška država se sestavlja: a) iz »corpus separatum« v sedanjih mejah z mestom in reškimi okrajem; b) iz pasa bivšega istrskega ozemlja v sledečih mejah: Na severu črta, ki se ima določiti in ki bo izhajala neposredno južno od Kastva in bo dosegala na cesti od Sv. Matije na Reko mejo »corpus separatum« puščajoč vasi Sardoči severno od Hostov kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev, a reški državi vso cesto severno od železnice v Matulje, ki pelje čez trojno razpotje zahodno od Kastva in Rupo; na zapadu: črta, ki gre od Matulj k morju pri Preluki, puščajoč postajo in vas Matulje na italijanskem ozemlju.

Čl. 5. Meje ozemelj, o katerih je bila beseda v dosedanjih članih začrtajo razmejitvene komisije, ki bodo sestavljene iz zastopnikov kraljevine Italije in kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev v enakem številu. V slučaju nesoglasja bo razsodnik brez priziva predsednik helvske konfederacije. Radi jasnosti in večje natančnosti je priložen pričujoči pogodbi zemljevid z merilom 200-1000, na katerem so označene smeri mej, določenih v členih 1 in 4.

Čl. 6. Kraljevina Italija in kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev bosta sklicali konferenco, ki bo sestavljena iz izvedencev in strokovnjakov obeh držav, v dveh mesecih potem, ko stopi v veljavo pričujoča pogodba. Omenjena konferenca bo imela predložiti obema vladama natančne predloge o vseh argumentih, ki so v stanu dovesti do najpristržnejših gospodarskih in finančnih odnošajev med obema deželama.

Čl. 7. Kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev priznava v prid italijanskim državljanom sledeče: 1. Koncesije gospodarske naravi, ki so bile dane od vlade ali od javnih uprav držav, katerim je sledila kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev, italijanskim društvom ali državljanom, katere pravice posedujejo na podlagi koncesijskih listin, izdanih do 12. novembra 1920., se bodo popolnoma upoštevale in vlada kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev se obvezuje, da bo spoštovala vse pogodbe izpod prejšnjih vlad; 2. Kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev pristaja na to, da bodo Italijani, ki so bili pred 3. novembrom 1918. pristojni na ozemlju bivše avstro-ogrške monarhije, katero ozemlje je bilo na podlagi mirovne pogodbe z Avstrijo in z Ogrsko in pričujoče pogodbe prisojeno kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev, imeli pravico odločiti se za italijansko državljanstvo v teku enega leta potem, ko stopi v veljavo pričujoča pogodba, ne da bi bili vsled tega pri-

biro, ki bodo za nas nekako novi, vsaj malo obrabljeni.

V teh tako v materijalnost zagrizenih dneh, polnih podlosti, brezvestnosti, brezdomovinstva — naj bi pomagal krepko in neomljivo kvišku držati prapor idealnosti, plemenitosti, poštenosti, ljubezni do trpeče

Ljubice in Matere Domovine!

To delo ni namenjeno in napisano za manjše podeželske odre, šlo naj bi pa preko desk tistih večjih odrov, ki imajo dovolj sposobnih moči in zmogore primerno in potrebno inscenacijo. — Aktualnost problemov naredi to dramo priljubljeno in njena idealnost ji da svoj blagoslov.

V teh dneh, ko se nam vrivajo tujci in izpodjedajo naš kruh in bi našega človeka pognali za kruhom in zaslužkom tja — za tretjo goró, naj naš fant ne pozabi svoje Ljubice in Matere Domovine. ki mu poje z mehkim, otožnim, velikim ljubezni polnim glasom simbolične besede narodne pesmi:

Tebe najrajš imam...
Tebe najbolj štímam...

Tujina mu ponudi morda denarja in zaslužka; dobro! A naj ne pozabi pri tem da resnično srečo in pravo ljubezen mu dá le — domovina.

V zadnjem podlistku (V. kolona, 7. vrsta) ima stati, da je bilo razmerje Pavel Ivanica od početka »ustaljeno« in ne ustavljeno.

morani izseliti se z ozemlja te kraljevine. Oni ohranijo svobodo rabe svojega jezika in svobodo izražanja svoje veroizpovedi z vsemi pravicami, ki jih vsebujejo omenjene svoboščine; 3. Doktorati ali druge vseučiliške diplome, ki so jih že dosegli državljani kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev na vseučiliščih ali drugih visokošolskih zavodih v kraljevini Italiji, bodo priznani od vlade Srbov, Hrvatov in Slovencev za veljavne na njenem ozemlju in bodo dajale iste stanovske pravice kot doktorati ali diplome, dosežene na visokih šolah kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev. Predmet poznejšega sporazuma bo vprašanje veljavnosti višjih študij, ki jih končajo italijanski podaniki v kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev ali podaniki kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev v Italiji.

Čl. 8. V interesu dobrih intelektualnih in moralnih odnošajev med obema narodoma boste sklenili obe vladi čimprej dogovor, ki mu bo namen ojačiti pristrčen vzajemni razvoj kulturnih stikov med obema deželama.

Čl. 9. Pričujoča pogodba je sestavljena v dveh izvodih, eden o italijanski, drugi v srbohrvaščini. V slučaju nesoglasja se bo verovalo besedilu v italijanski, ker je ta jezik znan vsem pooblaščenecem. V potrdilo tega so goriomenjeni pooblaščeneci podpisali pričujočo pogodbo.

Sestavljeno v Rapallu, dne 12. novembra 1920.

Podpisali: Giovanni Giolitti; Carlo Sforza, Ivanoe Bonomi; Milenko Vesnić; Ante Trumbić; Kosta Stojanović.

Bodimo narodno zavedni in odločni.

Osupnil sem, ko sem čital v zadnji »Goriški Straži«, da se je v Sovodnjem priglasi 26 otrok za poučevanje italijanske. Obenem se mi je vzbudil spomin na sledeči dogodek. L. 1895 sem se peljal z vlakom iz Gorice v Trst. V železniškem vozu sem sedel med dvema agentoma, med elegantnim Nemcem in debelim nerodnim Italijanom. Ko je vlak pridrdral do Sovodnji, in se je v solnčenem svitu na pročelju postaje lesketal napis: Rubbia-Savogna (beri: Savonja), je vskliknil debeli Italijan ves navdušen: »Glejte, kako tukajšnje ljudstvo hrepeni po Italiji, celo lastni vasi je dalo ime Savoja« (Nerodni Italijan je namreč bral Savoja mesto Savogna. Savoja pa je italijanska vladarska hiša — dinastija). Takoj sem ga zavrnil rekoč: »Berite boljše, napis se glasi Savogna in ne Savoja. Savogna je le pokvarjeno ime mesto lepega našega slovenskega imena Sovodnje.« Nato sem začel razlagati od kod ime Sovodnje. In Nemec, ki je še precej dobro govoril hrvaščino, je priznal, da se moji razlagi ne dá oporekati, ko je še na lastne oči videl, kakó se izliva Vipava v Sočo, Italijan pa je grdo v tla gledal in zamrmral: »Non si può dire« to se pravi: Se ne more reči. »Kaj se ne more reči« sem ga zavrnil. »O vsem tem, kar sem razložil o imenu Sovodnje, ni nobenega dvoma.« Vlak je hropel dalje, temno in zamisljeno je gledal debeli Italijan skozi okno čez Gradišče proti Italiji.

Torej v Sovodnjem se je priglasi 26 otrok za poučevanje italijanske. Res, več jezikov ko kdo zna, več velja. Vendar skrbimo vsi vedno in povsod, koder biva naš rod, da se bodo naši otroci vzgojevali in izobraževali pred vsem v našem slovenskem jeziku in da bodo slovensčino tudi pravilno govorili. To naj bo naša najvažnejša in prva skrb in naloga. Pomni mo dobro, da je naš slovenski jezik svet jezik. Naše prednike sta že v 9. stoletju v našem jeziku učila Boga spoznavati in moliti slovenska apostola brata sv. Ciril in Metod, katera so rimski papeži in rimsko ljudstvo visoko cenili in spoštovali. Ko sta prišla v Rim, jima je papež Hadrijan II. šel naproti s svojo duhovščino in silno množico ljudstva iz vseh stanov. Po smrti Cirilovi, ki je bil na državne stroške z veličastno svečanostjo pokopan, prav kakor je v navadi pri rimski papežih, se je Metod vrnil s svojim učenci kot škof nazaj med Slovane in nesel seboj od papeža pismo, v katerem se odobrava slovanski jezik pri službi božji ter žuga one iz cerkve izobčiti, kateri bi upali temu odloku klubovati. Zavedajmo se, da je naš jezik liturgični jezik. Kajti odlok Hadrijana II. in odlok papeža Janeza VIII., ki je Metoda povzdignil v nadškofa, Slovonom dovoljuje, da se sme tudi v slovenskem t. j. staroslovenskem jeziku darovati najsvetejša darjete, sv. maša. Te prednosti nimajo ne Angleži, ne Francozi, ne Nemci in ne drugi narodi. Zato smemo imenovati naš jezik svet jezik. Bomo li se tega svojega jezika sramovali, se mu odtujili ali ga celo zavrgli? Tega nikar! Nahajamo se res v težkih resnih časih. Če kdaj je ravno sedaj treba nam Slovencev v zasledenem ozemlju edinosti. V slogi je moč. Zato prož v vsakim strankastvom, proč z medsebojnim sovraštvom, Hrbet obrnite na marazmu bolehalo voditeljem in agitatorjem

komunizma in njihovemu raznarodovalnemu glasilu »Delo«. Eden je naš sovražnik in nasprotnik, ki nas po tolikem našem trudu, trpljenju in žrtvah, po tako lepem kulturnem napredku, hoče narodno uničiti in zatreti. Zato vsi na stražo zoper tega našega narodnega sovražnika. Naše crožje bodi naša zavednost in neizprosna odločnost v boju za naše narodne pravice. Mi ne sovražimo Italijanov, ampak želimo in hočemo z njimi v ljubezni in miru živeti, zato pa zahtevamo, da nam pustijo in priznajo vse naše narodne pravice, ki nam pritičejo po božjem in naravnem pravu. Mi hočemo živeti življenje kulturnega naroda. Da se pa to zgodi, je tudi na nas ležeče. Zato pa vedno in povsod zavedni, delavni in odločni! Proč z malosrčnostjo! Kvišku srca, pogum velja! Na šempaskem taberu je vzkliknil pok. dr. Lavrič: »S postavo v eni roki, v drugi pa z večno pravico, ki jo je Stvarnik podelil vsakemu narodu, koga se bomo bali?«

Sovodnjenci! Med tem, ko nam naši odrešitelji odrekajo najprimitivnejše življenske pogoje, se je 26 Vaših otrok priglasi za poučevanje italijanske. Razmišljajte, je-li sedaj po 25 letih vsklik onega nerodnega Italijana neopravičen?

Črnhovski.

Dopisi.

— Števerjan. Dasi je Števerjan že večkrat sprejemal svojega dušnega pastirja, vendar ni bil sprejem nikoli tako slovesen kakor preteklo sredo, ko je prišel k nam novonameščeni kurat č. g. Ciril Sedej. Priznati je treba, da so občinarji kar tekmovali med seboj, da slovesnost sprejema kolikor mogoče povzdignejo. Našega dušnega pastirja poznamo Števerjanci že iz dobe, ko je samo upravljal našo duhovnijo, zato pa je ogromna udeležba in slavnostno lice o priliki sprejema tembolj značilno, ker kaže, da se je č. g. kurat v kratkem času priljubil vsem duhovljanom, ter da je na dan prihoda med nas slavil pravi triumf, ki mu ga ne more nikdo odrekati. Ob 2. pop. se je iz Števerjana odpeljala v Kojško kočija, spremljana od 20 kočesarjev z okrašenimi kolesi, po našega urata. Sprevod si je vrnil po pičli urici in se ustavil pri slavoloku. Pri slavoloku ob vhodu v vas se je zbralo tudi občinstvo. S primernim nagovorom je sprejela dušnega pastirja šol. deklica ter mu podala šopek cvetic. V imenu županstva je govoril komisar v. g. Formentini bar. Oton, za ljudstvo pa g. Štefan Bajt. Poslednji je bil kratek, pa jedrnat. Števerjan je razrušen, a mi ga ljubimo še bolj kakor prej. Prejeli smo to zemljo od pradedov in čuvali jo bomo, da je kot svetinjo izročimo naši deci. Ljudstvo se veseli Vašega prihoda. Prosilim smo za Vas in v dobroti premilostnega našega kneza in nadškofa Vas imamo danes v naši sredi. Vsi smo prepričani, da bomo ineli v Vas v verskem oziru unetega duhovnika, v socialnem oziru dobrega svetovalca, v narodnem oziru pa zvestega brata, ki bo nevstraheno stal z nami na braniku za naše narodno pravo. Bodite pristrčno pozdravljeni in sprejmite v znak staroslovenske gostoljubnosti, ki živi še vedno med nami in v znak udanosti, kruha in soli. — Stefan Hlede je pozdravil na to v imenu starčkov. Č. g. kurat se je na vsak posamezni pozdrav takoj zahvalil. Iz njegovih besed je zvenela verska gorečnost in ljubezen do naroda. V cerkvi se je nato vršil blagoslov. Šolski voditelj je po končani slavnosti postregel s sprejemnim vermetom. V napitnici je naglašal željo, naj bi današnje navdušenje značilo začetek resnega dela na verskem, socialnem in narodnem polju. — Za harmonij, ki je nujno potreben za gojitev cerkvenega in narodnega pejsa, so gostje v šoli nabrali 250 lir, za slovenske šole v Gorici pa 160 lir.

— Pozdravi iz daljne tujine. Iz Saide smo prejeli dopis sledeče vsebine: »Slovenski fantje pošiljamo iz daljne tujine srčne pozdrave vsem slovenskim fantom in dekletom iz Primorja. Podpisi: Vodja Vincenc Batič, Osek; Jožef Peršič, Šempas; Paia Franc iz Pule; Jožef Vodopivec z Opčin; Ivan Kerševan iz Gorice; Leopold Birska iz Rihemberka; Anton Rijavec iz Črnič in Anton Oblak iz Idrije.

— Iz Prvačine. Dramatični krožek v Prvačini vprizori dne 21. t. m. ob 3. popoldne Jurčič-Česnikovo narodno igro v petih dejanjih s petjem: »Domen«. Med dejanji bodo peli razni pevski zbori. Po končani igri zabava za mlade in stare, tako da bodo gostje zadovoljni. Krožek vabi na obilo udeležbo s strani zavednega ljudstva, ki ve, da je diletant na odru tudi delavec-orač, ki mora večkrat orati trde ledine na kulturnem polju in ki je vreden podpore in potreben pomoči. Zato v nedeljo k »Domnu« v Prvačino.

— Čebelarstvo društvo naznanja svojim udom zgornje vipavske doline, da dobe sladkor za pitanje čebel pri g. Janku Vodopivcu v Kamnjah po 1 kg. na vsak uzmljen panj. Cena sladkorja je 10 L 30 st. kg. — Po sladkor naj se pride 19., 21. ali 23. t. m.

Glede krmiljenja bodi opozorjeno, da sedaj ni čas za to, ker s tem bi se čebele nepotrebno in prezgodaj razburjale.

Ker je sladkorja le malenkost na razpolago, je treba, da pusti vsak čebelar čez zimo le one panje, ki so zadostno preskrbljeni s hrano. Vsak panj mora imeti, kakor se je že večkrat poudarjalo, 6 do 10 kg medu. Kjer tega ni, je treba panje združiti; v najskrajnejšem slučaju uničiti slabiče. Bolje je, da sami uničimo nekaj ljudstev, ki nimajo dovolj hrane in z odvzeto množico medu pomagamo drugim, kakor pa da bi nam polagoma drugo za drugim pocepalo vsled lakote.

Ta sladkor ni drugo kakor neko okrepilo čebel, meseca marca — aprila, ko prične prvo cvetje. Toraj čebelarji! ne glejmo, da uzimimo mnogo ljudstev, ampak da bo število, ki je prezimljamo, močno in krepko v maju, kar edino nam more povrniti stroške.

— Iz Kobariškega. Gospod urednik, prosim, dovolite mi košček prostora v naši ljubi »Straži«. Za to uslugo Vam ne bode hvaležno le ljudstvo s Kobariškega, temveč tudi pravi in najbolj potrebni rezevi z Žage.

Dan za dnem prihajajo k nam trumoma berači, kateri se izdajajo za Žagarje. Jaz pa nikakor ne morem verjeti, da bi bilo na Žagi na stotine beračev, ker kolikor mi je znano, ne šteje niti tisoč prebivalcev; izven tega pa na Žagi ni take revščine; to dokazuje najbolj jasno pogosti plesi in moderne fine obleke žagarskih gospodičen. Upam, da na Žagi niso še toliko napredovali, da bi bili ustanovili Stanovsko društvo beračev, katerega članice bi bile matere žagarskih deklet.

Kakor domnevam, se tudi berači iz drugih vasi zavijajo v žagarsko kožo. To pa je znamenje, da ne beračijo iz potrebe, temveč ker je ta kupčija najbolj plodna in nikdo ne riskira, da se otvori kedaj nad njegovim podjetjem konkurz. Sliši se celo, da mnogi prodajajo naberačeno blago za slepo ceno in poženejo izkupiček meste v možnjček z žganjem po grlu.

Da se prepreči zloraba beračenja, prosimo županstvo na Žagi, naj označi na legitimaciji ali domovnici, ki jo izda resnim in potrebnim ljudem, njihov poklic z »revez« in temu pristavi občinski pečat. Ljudstvo pa je naprošeno, da odreče vsakemu dar in ga odpodi od hiše, kdor se ne izkaže z legitimacijo (domovnico) in ne bode na njej rečene opombe. — Ti moji nasveti so v interesu pravih revežev in žagarskih prebivalcev. Ako ne bode to pomagalo, potem se najdejo vže sredstva, da se neopravičenemu beračenju odponore. — Nadlegovanec.

— Slovenska Benečija. Obletnica z m a g e. Z veliko slovesnostjo se je praznovala zmagaja pri Vittorio Veneto po vsej Italiji in še posebno v Furlaniji, ki je največ trpela v času avstrijskega jarma. V Beneški Sloveniji se ni nihče zmenil za to; naš kmet je postal skeptičen in skrbi v delu utopiti vsak spomin na grozno vojno, katero je on najbolj občutil. Postavlja spomenike padlim junakom, pa ne obožuje spominov na vojno. Pri nas se je samo v eni vasi slovesno obhajala obletnica zmagaja in sicer z mašo. Te Deum in pridigo. Govoril je dotični duhovnik tako navdušeno, da je zaključil svoj govor z močnim »Evviva l'Italia«. Ljudstvo ga je začudeno gledalo. — Narodni dopisnik.

Politični pregled.

Jugoslavija. Po odločitvi. Še enkrat je jadransko vprašanje vzburkalo valove, razburilo duhove ljudskih mas, da so povzdignili glas v ostrem protestu proti razkosanju Slovenije. V protestu je edin ves narod brez razlike strank. Samoobjebe je umevno, da so bile največje manifestacije v Ljubljani. Takoj, ko so došle prve vesti v Ljubljano, se je improviziral obhod po mestu. Vse trgovine in uradi so bili v znak žalovanja zaprti. Na enem shodu je bila sprejeta resolucija, v kateri se protestira proti aneksiji nad pol milijona Jugoslovenov po Italiji in izjavlja, da slovensko ljudstvo nikoli ne prizna nasilja, ki krši princip samoodločbe narodov, tako slovesno zatrevane tekom svetovne vojne. V resoluciji se zahteva, naj se ratifikacija pogodbe odkloni. Italijansko ljudstvo se opozarja, da je prijateljstvo med Jugoslavijo in Italijo do tedaj nemogoče, dokler traja tako nasilje. Končno se povzdignjajo zaslužni bratje in brodrijo k vstrajnosti. Jugoslovenska socialna demokracija apelira od svoje strani na italijanski proletarijat, naj onemogoči sklenjeno nasilje. Tudi belgrajski listi ne izvemšči uradnih prinašajo zelo ostre članke o pogodbi. Iz njih zvni očitanje Hrvatski, da je s svojim separatističnim gibanjem oslabila državo, tako da svoji zunanji politiki ni mogla dati onega povdarka, kakor bi bilo potreba. Listi zatrujejo, da je vsvarjeno novo Kosovo, ki ga bo treba maščevati.

Koj po povratku delegacije v Belgrad je bil sklican ministrski svet na posveto-

vanje. Pri tem je prišlo med Trumbičem in ministrom dr. Kukovcem do konflikta, ker je poslednji očital Trumbiču, da je politika delegacije razburila narod in dala protinarodni agitaciji novega netiva. Dočim je ministerski predsednik Vesnič zahteval, da naj ministerski svet nemudoma ratificira pogodbo, je zagovarjal dr. Kukovec stališče, naj se pogodba predloži narodnemu predstavništvu. Sklepanje je bilo odloženo. Na Kukovčeve zahteve je bil minister Korošec, ki se mudi na agitacijskem potovanju na Stajerskem, brzojavno pozvan v Belgrad.

Takoj, ko se je zaznalo za vsebino v Sv. Margeriti Ligurski sklenjene pogodbe, se je zdelo D'Annunciju umestno, da se pelasti otokov Krk in Rab, ki jih pogodba priznava Jugoslaviji. Odposlal je svoje čete, da zasedejo oba otoka. Poročalo se je tudi, da so D'Annuncijeve čete zasedle Kastav, ki je istotako priznan Jugoslaviji. Italijanska armada poročila pa to vest dementira. Tudi se že poroča, da je D'Annunzio odpoklical z otokov svoje čete. Zdi se, da bi bilo to poročilo resnično, ker nima D'Annunzio za te svoje najnovejše »podjetje« zaslombe v Italiji in tudi ne pri svojem zavezniku admiralu Mille, ki mu je odsvetoval zasedbo, češ da danes čas za to ni ugoden.

Bolgarska je poslala jugoslovanski vladi vprašanje, ali bi bil Belgrad pripravljen sprejeti bolgarskega ministrskega predsednika Stambulinskega, ki bi dospel v Belgrad v drugi polovici t. m.

Bolgarska je vložila proti zasedbi deznega timeškega brega od strani jugoslovenskih čet protest. V tem protestu pravi, da je zasedba preuranjena, da pa je vlada kljub temu ukazala izprazniti ozemlje, da pokaže svojo lojalnost. Jugoslovenci so vko rakali 6. t. m. v Caribrod, našli so pa mesto v žalnih zastavah.

Na Grškem se vršijo volitve v poslansko zbornico. Nasproti si stojita Venizelosova in opozicijska stranka. Od izida volitev je odvisno v veliki meri tudi vprašanje grškega prestola, ki do danes še ni rešeno. Opozicija se poteguje za povratek bivšega kralja Konstantina. O izidu volitev prihajajo nasprotujoče si vesti. Dočim zatrjuje opozicija, da ji je zmaga zagotovljena, trdijo listi Venizelosove stranke, da bo imela doseganja vladna stranka še vedno majhne večine v državnem zboru. — Najnovejše vesti pa že zatrjujejo, da je sklenil vsled nepričakovane izida volitev podatki kabinet svojo ostavko v roke regenta Konduriotisa.

Wraglevo podjetje je končno likvidirano. Sovjetske čete so vdrle na Krim in Wrangel je bil prisiljen zapustiti Sebastopol in vkrcati se na vojno ladjo »Kornilov«. Sebastopol so zasedli Rusi.

Domače vesti.

Bombni atentat pri večerajšnjem koncertu.

Ogromno našega občinstva se je udeležilo koncerta »Pevskega in glasbenega društva« v dvorani Central. Dvorana je bila nabito polna. Ljudstvo je stalo tudi v predvorani. Predno je mešani zbor nastopil z ruskimi narodnimi pesmimi, se je blizu stranskih vrat zaslislala silna detonacija in vsa dvorana je bila naenkrat v dimu. Vrata so se stresla in siloma odprla. Očividno je nekdo vrgel petardo. Od petarde je nekaj ljudi lahko ranjenih. Silna panika se je polastila ljudstva, med katerim je bilo mnogo našega narodnega žensstva. Vse je drlo proti vhodu, mnogi so padali na tla. V gnječji je bilo več ranjenih. Velika razburjenost je zavladala med našimi ljudmi, a nekateri so ljudstvo mirili. Koncert se vendar ni mogel nadaljevati. Povzročitelj atentata so fašisti, katerih se je videlo pred dogodkom nekaj v dvorani. Toliko v prvem hipu. Ne najdemo primerne izraza, da bi po zaslugi kvalificirani ta zahrbtni napad.

+ Koncert pevskega in glasbenega društva v Gorici. Žalibog morem poročati le o prvem delu koncerta, ker drugi del je moral vsled splošne panike izostati. Prva na vspredu je bila Adamičeva »Francica« za moški zbor. Izvajala se je brezhibno; posebno živahni drugi del je prišel do polne veljave. Dobro so zapeli tudi moji dve skladbi »Le plakaj« in »Ves dan je pri oknu stala«, posebno druga je bila izvajana z zanosom in veliko fineso. Ženska zbor, Adamičev »Po slovesu« in Gerbičev »Rožmarin« sta zelo lepo uspela. Posebno moram pohvaliti jasno in različno izgovarjanje besedila, ki je bilo tako precizno, da je bilo vkljub velikemu številu pevk, mogoče razumeti vsako besedo. Vsa čast g. pevovodju E. Komelu in njegovim pevcem. Nastopil je nato gosp. Pervanja z Brahmsovo balado v D-molu op. 10 No. 1. G. Pervanja je zrel umetnik. To je dokazal s tem, da si je izbral za koncert klasično delo, ki pa virtuozu ne nudi nobene prilike, da bi se izkazoval. To samczatajevanje je znak pravega umetnika. Isto velja tudi glede Rubinstein-

vega Andante iz E-mol Sonate op. 12. — Sredi Beethovenove vijolinse sonete v F-dur Op. 24., ki sta jo virtuozno izvajala g. Pervanja (klavir) in g. Gubič (goslji) pa se je zgodil vse obsodbe vreden zločin, da je hudobna roka pred vrata koncertne dvorane vrgla bombo, ki se je razpočila z groznim treskom. Nastala je splošna panika, pri kateri pa, hvala Bogu, ni bilo razun par lahko ranjenih nobene nesreče.

Vinko Vodopivec.

+ Ob paniki, ki je nastala včeraj, je mnogo oseb izgubilo svojo garderobo ali druge stvari. V naglici se je tudi mnogo zamenjalo. Pri nas se je zglasila gčna. Berna Perkon, ki je izgubila listino s približno 100 L. G. Vladimir Križnič je izgubil črno zimsko suknjo, g. Franc Kocjančič pa zelen površnik. V našem upravništvu je damska torbica in dva damska ovratnika — kožuha. — Kdor je kaj dobil ali poknotoma zamenjal, naj odda v našem upravništvu.

+ Nečuvno postopanje. Od strani slovenskih starišev nam prihajajo še vedno pritožbe o postopanju gotovih ljudi, ki hodijo po Gorici v slovenske družine in jih silijo, da pošljejo svojo deco v italijanske razrede. Že zadnjič smo tako postopanje primerno označili v posebnem članku, danes moremo le ponoviti, da imajo slovenski otroci pravico do slovenskih razredov in da naj se stariši ne dajo premotiti in naj z nami vstrajajo v naši pravični zahtevi.

+ Smrtna kosa. Iz Jugoslavije prihaja vest, da je umrl v sredo dne 10. t. m. v Mariboru bivši deželni tajnik, g. Ernest Klavžar. Šel je na sprehod s svojo hčerko, soprogo poslanca Fona, medpotoma mu je prišlo slabo in se je zgrudil mrtev. Pokojnik je bil na Goriškem v narodnospodarskem in kulturnem življenju markatna osebnost. Kaj več spregovorimo o njegovem delovanju v prihodnji številki. Naj mu bo lahka jugoslovenska zemljica. Preostalih naše sožalje.

+ Spominjajte se »Slovenskega sročišča« v Gorici. — Pred vojno se je ta zavod krasno razvijal. Imeli smo že v zavodu lepo število otrok in smo bili tudi v gospodarskem oziru na trdni podlagi. Vsled vojne pa je zavod opešal in ga do sedaj še nismo mogli obnoviti. Obracamo se torej do naših županstev, društev, sosejnic itd. s prošnjo, naj se spomnijo tega zavoda, ki je pravzaprav last vsega goriškega ljudstva, ki je pred vojno zanj pripevalo. Podpirajmo slovenske sirce, ki so vsled vojne najbolj trpele. S tem pokažemo hkrati na najlepši način smisel za skupnost slovenskega ljudstva, kar nam je v sedanjih prežalostnih razmerah najbolj potrebno.

+ Iz župnije sv. Vida v Gorici. — Farani od sv. Vida v Gorici izražajo željo, naj bi se njihov duhovščina vrnila v faro, kjer so že pet let brez svojih duhovnikov. Slovenski farani, ki jih je tu prav mnogo, želijo, naj bi se jim spet začela oznanjevati beseda Božja v slovenskem jeziku, kakor pred vojsko. Splošna želja je tudi, naj bi se zvonik zaprl, da ne bodo hodili vsaj taki, ki hočejo zvonove rabiti le v posvetne namene. Kar počenjajo v tem zvoniku nepoklicani ljudje, presega vse meje in je v sramoto cerkvi.

Prepričani smo, da bo č. duhovščina tem skromnim željam rada ustregla, ko jej bo mogoče, kajti treba je pač pomisliti, da ni mogoče dobiti prostorov, kjer bi stanovala g. župnik in g. kaplan.

+ Razpis katehetskikh služb. Mestni školski svet razpisuje tri mesta verskih učiteljev na mestnih ljudskih šolah v Gorici. — Mesta se oddajo provizorno in se plačajo v smislu določil glede učiteljskih plač za ljudske šole. — Prošnje naj se vložijo do 5. decembra pri mestnem šolskem svetu in naj se jim priložijo sledeče listine: krstni list, spričevalo o dobrem vedenju, domovnica, zdravniško spričevalo in spričevalo o usposobljenosti za verski pouk. V prošnjah je navesti, ali pozna prosilec slovensščino in ali je pripravljen poučevati v tem jeziku.

+ Civilni komisariat v Gorici je dovolil gosp. živinozdravniku Josipu Gerblcu, stanujočemu v Solkanu, izvrševati privatno prakso.

+ Za duhovnike-begunce. Knezonaškofijski ordinarijat v Gorici je prejel sledeči dopis: »Glasom odloka generalnega civilnega komisarijata v Trstu je za begunsko blago prosta vožnja še do konca t. l. Nekateri duhovniki imajo shranjeno svoje in cerkveno blago v Sloveniji. Če želijo, da se jim stvari dostavijo, naj čimprej naznanijo podpisane: 1.) ime in priimek, 2.) kraj, kjer se nahaja blago in pri kom, 3.) seznam blaga in 4.) zadnjo železniško postajo, do katere naj se pošlje blago.

Da ne bodo tamošnje železniške in carinske oblasti zahtevale kakih pristojbin, naj si duhovniki priskrbijo od civilnih komisarijatov nakaznice za prosto vožnjo (v Gorci oddelek za begunce) iz Logatca do namembne postaje, in pa potrdilo, da je bilo blago odpeljano za časa vojne. — Vse drugo uredi podpisani. Zadnji tran-

sport odide iz Ljubljane dne 17. decembra t. l. — Posredovalni urad za begunce S. H. S. Voditelj Budin.

+ Izpremembe v občinski upravni službi. V smislu odloka generalnega civilnega komisarijata je prideljen občinskemu gerentu g. Maksu Bavconu v Gojčah občinski odbor, ki ga tvorijo naslednji gg.: Ivan Krkoč r. Josipa, Anton Cigoj r. Andreja, Josip Čermelj Antonov in Anton Cigoj Francetov. V slučaju, da je gerent zadržan, nadomestuje gerenta g. Ivan Krkoč. — Občinskemu gerentu v Vrtovinu, g. Josipu Cigas je prideljen občinski odbor, obstoječ iz sledečih gg.: Ušaj France pok. Matije, Čermelj Anton pok. Andreja, Čermelj Henrik pok. Ivana in Gerželj France pok. Josipa. V slučaju gertovega zadržka, ga nadomestuje g. France Ušaj. — Občinskemu gerentu Andreju Logarju na Sprpenici je prideljen občinski odbor sledečih gg.: Josip Trebše, Josip Žagar, Josip Fon in Josip Melihen. Gerenta nadomestuje v slučaju potrebe g. Josip Trebše.

V delokrog občinskih gerentov spadajo opravila, ki pristojajo po občinskem pravilniku županu in deputaciji, občinski odbori pa bodo vršili posle, ki pripadajo občinskemu svetu.

Za izrednega komisarja v Brestovici je imenovan g. Anton Peric.

Koledar za l. 1921 in zabavna knjižica (priloga Koledarju) sta v natisu. Najbrže da se bo izdaja za par dni zakasnela, ker cinkografi niso izvršili vseh klišejev v določenem terminu. Sicer pa kljub temu upamo, da bomó do 30. novembra že začeli razpošiljati. Do danes se je priglasilo 18.000 naročnikov. Natisnjenih pa bo 20.000 iztisov, tako, da se naročila še sprejemajo, dokler bomó imeli še kaj iztisov. Opozarjamo pri tej priliki poverjenike, naj — če le mogoče — odvzamejo osebno knjige v tiskarni, kajti pošta sprejema le 5 kg. težke zavoje in je poštnina poleg tega silno visoka. Se razume, da oddaljenim poverjenikom dostavimo knjige po pošti ali po železnici v zabojih, ako se niso z nami posebe dogovorili. — Vsebinska letošnjih knjig bo taka, da se jih bo vsakdo razveselil.

»Narodna Tiskarna« v Gorici.

+ Bilje. Prihodnjo nedeljo 21. t. m. priredi »Pevski zbor iz Bilj« veselico ob 3 po poldne pri Solerju s pevskega zboru ter dramatičnimi prizori. Med posameznimi točkami in po končanem vspredu bo izvrstno delovala šaljiva pošta. Vabi se k obilni vdeležbi.

+ Prednaznanilo. Naznanjamo občinstvu, da izide v kratkem občeprikljubljeni in edini slovenski žepni koledar: »Vedež«. S prodajo začnemo na dan semnja sv. Andreja t. j. dne 4. decembra. Koledarjeva vsebina je velezanimiva in razdeljena takole: I. Koledar, II. Za vsaki dan: razne tabele — preračunjenje anuitet, gospodarske zanimivosti, obrestne tabele itd. — III. Skrbno in praktično sestavljena statistika najbolj znanih držav na svetu in mnogo podučnih podatkov, kar mora zanimati vsakogar. IV. »Pcuk in zabava« vsebuje sledeče: »Pavlihovo potovanje po Evropi«, »Napoleonove litanije«, »O kreditu in kreditnih zavodih«, »O tujskem prometu«, »Po Trstu«, »Kako čitamo in pišemo cirilico« ter mnogo drugega zabavnega in poučnega berila. — »Vedež« za leto 1921 prekaša vse svoje prednike glede vsebine, solidne vezave, barvane obveze in elegantne oblike.

Z ozirom na neznatno draginjo papirja, tiska in vezave stane ta, vsem tako priljubljeni »Vedež« samo 3 lire. »Katoliško tisk. društvo« v Gorici (Montova hiša št. 2.)

+ Čerkno. Telvadno društvo »Sokol« v Čerknem priredi v nedeljo dne 21. nov. ob 7 uri zvečer v prostorih gostilne Franceta Rojc zabavni večer s petjem in godbo. Vabljeni so vsi člani in prijatelji društva.

+ Izgubil se je neznan kam (najbrže proti Razdrtemu) deček iz Dola nad Ajdovščino št. 135, Anton Zonta, star 13 let, majhne postave, črn jopič (zadaj zakrpan), bele hlače (celtna). — Pogreša se že 14 dni. — Kdor bi vedel kaj o njem, naj naznani starišem na naslov Franceta Zonta, proti dobri nagradi.

Smrtna kosa. V tuk. bolnici usmiljenih bratov je včeraj ob 3h zjutraj preminul 34 letni Vincenc Vuk iz Dol. Vrtojbe Pokojnik je že nekaj let hiral na sušici. Zapuščca 3 nedorasle sirote. — Lahka mu zemljica.

Razno.

+ Razpis ravnateljskih mest na srednjih šolah. Generalni civilni komisariat v Trstu razpisuje naslednja ravnateljska mesta na srednjih šolah in učiteljskih Julijske Benečije: 1. na gimn. liceju »Carlo Combi« v Kopru; 2. na učiteljski v Kopru; 3. teh. zavodu v Gorici (realka); 4. na ženskem učiteljski v Gorici; 5. na učiteljski v Gradišcu; 6. na gimn. liceju v Puli; 7. na šoli in teh. zavodu v Puli. — Ti zavodi so seveda vsi z italijanskim učnim jezikom. — Natančnejši pogoji so v uradnem razglasu in uradnem listu.

* Izgubljeno. Dne 11. novembra zvečer je izgubila neka oseba na postaji državne železnice v Gorici ali pa med vožnjo iz Gorice do Avč precejšnjo svoto denarja. Pošten najditelj je naprošen, da odda denar v našem upravništvu, kjer dobi primerno nagrado.

-d Za »Sklad Goriške Straže« so darovali nekateri Ozeljanci 20 L.; preč. gosp. Mihael Arko, dekan v Idrji 16 L. Ob pogrebu matere Marijane Pirec na Vojsčici se je darovalo 26 L. Vsem darovalcem hvala.

Darovi za sv. Goro: P. n. Terezija Bitežnik 20 L 50 st., Magdalena Brumat 50 L.

-d Dar Vrtojbenski Čitalnici. O priliki svatbe g. Josipa Gorkiča so nabrali svatbe za Slovensko Čitalnico v Vrtojbi 31 L. Odbor se darovalcem iskreno zahvaljuje. Odbor.

-d Za slov. šole v Gorici se je nabralo v Števerjanu o priliki sprejema novega kurata, preč. g. Cirila Sedeja 160 L. Za harmonij v Števerjanu pa 250 L.

Vprašanje vodovodov

— o A. D. Miščeki. Glede Vašega sodrodika, ki naj bi bil v Sibiriji ujet, Vam ne vemo kaj prida svetovati. Uvrstili smo notico med domače vesti, mogoče se oglasi kdo, ki bi Vam znal dati kake podatke. Glede prvega vprašanja Vam odgovorimo prihodnjič, ako nam bo dotlej to mogoče.

— o C. v P. Izvozno dovoljenje iz Jugoslavije dobite pri Trg. in obrtni zbornici v Ljubljani. Za uvoz v zasedeno ozemlje Vam od italijanskih oblasti ni potrebno dovoljenje, plačati boste morali samo carino. Kje in kako plačate voznino, izveste na železnici v Lj. oz. na Vaši postaji. Za 100 dinarjev = 400 jugosl. kron plačate danes okoli 75 lir.

Listnica uredništva. V. B.-P. Hvala! Seveda objavimo. Se priporočamo tudi nadalje.

Predstojalstvo uršulinskega samostana naznanja, da otvori 15. novembra 1920 gospodinski tečaj za gospodične.

Natančnejša obvestila se zvedó pri :: predstojništvu imenovanega :: samostana.

IVAN VUGA :: krojač in trgovec

v Solkanu šte. 55 naznanja slav. odjemalcem iz dežele in mesta, da je otvoril svojo krojačnico in prodajalno z manufakturnim blagom.

Gene zmerne!

Gene zmerne!

Podružnica Ljubl. Kred. Banke v GORICI, Corso Verdi „Trgovski Dom.“

Obrestuje vloge na knjižice po 3 1/2 %, na daljšo odpoved ezane viage po dogovoru.

Nakup in prodaja vsakovrstnega tujega denarja. Nakazila v Jugoslaviji in v ozemstvo po dnevnem kurzu.

Globoko potri neizmerne žalosti naznanjamo vsm sorodnikom, prijateljem in znancem, da je naša nad vse ljubljena, oboževana in nadebudna hčerka oz. sestrica

DARINKA

učenka VI. razreda v zavodu ub. šol. sester de N. D. v Trnovem pri Il. Bistrici, preminula v nežni, angeljski dobi 13. let dne 8. 11. po kratki a mučni bolezni v javni bolnici v Postojni. Nenadomestno izgubo — posebno njej dragim součencam priporočamo v blag spomin. Na svidenje draga ljubljena Darinka — nad zvezdami!

ŠMARTNO v BRDIH, 11. 11. 1920.

Radko, Dušan, Jonko
bratje.
Cvetka, Nada
sestri.

Rado Humar, nadučitelj
oče.
Milka
mati.

Konsumno društvo v Št. Petru pri Gorici

kupuje v zalogi št. 50 pri županstvu bilje s koreniki ter kolči naslednje mere:

dolgot 105 cm, končna debelost 6 mm,			
„ 70 „ „ „ 6 „			
„ 40 „ „ „ 6 „			
„ 45 „ „ „ 3 „			

ODBOR.

Gostilna P. Kamenšček

Piazza Corno šte. 7
se priporoča slav. občinstvu.
— Na razpolago tudi prenočišča —

BRATA CEJ

sobna slikarja

Gorica, Via Ascoli št. 5
priporočata se slavnemu občinstvu.

Frane Prinčič

Gorica, Piazza Catterini šte. 2.
Izvršuje vsa navadna in umetna dela iz cementa. — Prodaja cementa.

Pozor!

Na prodaj je oprava za spalno sobo iz trdega hrastovega lesa, nadalje 1 oblačilna in 1 predalna omara z 4 predali ter 2 postelnjaka — vse politirano. Sprejema tudi naročila za okna, vrata in sploh vsa mizarska dela. Naslov pri upravi.

Urarskega pomočnika

dobro izvežbanega sprejme proti dobri plači.
Franc Keber,
urar v Idriji.

Ukraden voz. Ivanu Klančič iz Orehovelj št. 35 je bilo dne 7. t. m. v Biljah pri opokarni ukradenega pol voza s tremi kolesi. — Kdor bi zanj zvedel, naprošen je naznaniti gori imenovanemu, kjer dobi 100 Lir nagrade.

COLLEDANI :: ::

Otvoritev trgovine vsakovrstnega

usnja ::

čevljev

Gorica, Riva Castello št. 4
(na vogalu Starega trga).

Koza, švicarske pasme je

na prodaj. Naslov:
Rudeča hiša 4, Gorica

Trgovska tvrdka Josip Bruss

V LOGATCU

sprejme trgovskega pomočnika, manufakturnista prva moč, veččega slovenskega in italijanskega jezika v govoru in pisavi. Istotam sprejme se tudi vrtnar.

„Trtnica“

FORČIČ in drug PRESERJE-KOMEN naznanja vsem naročnikom, da lahko dvignejo cep-
ljenke v Preserju vsaki dan in ob nedeljah v zalogi v Barkovljah (društvena gostilna).

Domača

in dobro znana trgovina šivalnih strojev za krojače, šivilje in čevljarje ter dvokoles iz najboljših nemških tovarov.

Lastna mehanična delavnica.

Priporoča se:

Tvrška Franc Saunig, Gorica
Via Carducci št. 25
(prej Gosposka ulica) blizu Korna.

DRAŽBA.

V četrtek, dne 25. novembra tek. leta ob 10. uri predpoldne se bo vršila

prostovoljna dražba

travnikov njiv in vinogradov v Podbrju St. Vid pri Vipavi.

RAZGLAS.

Ako v kateri občini primanjkujejo moči za prepisovanje (aktov) vojne odškodnine naj se iste obrnejo do upravnika „Gor. Siraže“.

Naznanilo.

Naznanjam, da sem otvoril lastno trgovino šivalnih strojev in dvokoles z mehanično delavnico v Corici, Stolni trg št. 9 (levo).

Za obilen obisk se priporoča slavnemu občinstvu v mestu in na deželi

ELIJA ČUK, sodni izvedenec
Stolni trg 9 (levo).

Drašček Fanny, Gorica

Via Rastello št. 1

trgovina s kolenjalnim in mešanim blagom za drobno in na debelo. Dobra moka bela in koruzna fižol, ječmen itd. Blago sveže. Priporoča se za obilen obisk. — Postrežba dobra. — Cene zmerne.

Ciril Butkovič

in Leopold Boštjančič

mizarska mojstra v MIRNU pri Gorici.

Mizarska delavnica z električnim obratom. Izdelujeta vsa v to stroko spadajoča dela, kakor: pohištvo in vsa stavbinska dela. — Sprejemata vsakovrstna naročila ter se priporočata slav. občinstvu za mnogobrojen obisk.

Novost.

Novost

I. Simčič -- Tolmin.

Trgovina s papirjem, galanterijskim, modnim in manufakturnim blagom. Velika izbira umetniških in pokrajinskih razglednic-šolskih in pisarniških potrebščin.

Priporočam se za obilen obisk.

Cene nizke.

Cene nizke.

Dr. Gregorič, zdravnik v Ilir. Bistrici (Bisterza) sprejme takoj

veščega, treznega poštenega

kočijaža; mesečna plača 200 lir in vse prosto! Starost 30 50 let s pričevali prednost.

Čedno gospodično z znanjem italj. sloven. in nemškega jezika v starosti od 25—30 let išče zobozdravniški atelje, za pomaganje in sprejemanje.

Ponudbe s sliko in zahtevo plače pod naslov »H. S. J.« na upravo našega lista.

Trgovski sodnik, manufakturnist srednje starosti kateri je bil uslužben samo v boljših trgovinah želi mesta — Cenjene ponudbe z naredbo plače je poslati na D. Dekleva, V pava.

Nekaj va gonov cementnega zareznega strešnika ima na razpolago tovarna cementnih izdelkov

BOGDAN OBLAK, v Logatcu.

Kuharica srednje starosti se priporoča za službo pri kakem duhovniku na deželi, najraje v gorah.

Ponudbe na upravo.

Trgovina dvokoles in šivalnih strojev

ELIJA ČUK

sodni izvedenec

Stolni trg 9. (levo) - GORICA.

priporoča svojo bogato zalogo, šivalnih strojev, dvokoles, kmetijskega orodja, gramofonov i. t. d. ter si dovoljuje opozoriti sl. občinstvo na velik dohod dvokoles „PUCH“ šivalnih strojev na izbero.

Priporoča svojo mehanično delavnico za najrazličnejša popravila.

Zagotavlja točno in solidno potrežbo.

Došla je!

velika izbira

Došla je!

„POHIŠTVA“

po najnižjih cenah

Anton Breščak, Gorica Via Carducci 14 (lastna niša).

TRGOVINA

TEOD. HRIBAR - NASLEDNIKI

Gorso Verdi št. 32.

Se priporočajo slavnemu občinstvu v mestu in na deželi za obilen obisk.

BLAGO SOLIDNA.

CENE ZMERNE.

ZOBOZDRAVNIŠKI ATELJE

Dr. A. SERJUN in M. KOVACIČ, dentist

V TOLMINU

izvišuje zobozdravniška dela vsake vrste po najnovejši tehniki v zlatu in kavčuku, solidno in v najkrajšem času.

Plombiranje zob ter izdiranje brez bolečin. — Cene zmerne.

Tvrška

Kustin & Marmolja - Gorica

ulica Carducci št 25 (prej Gosposka ulica)

priporoča svojo trgovino in zalogo špecerijskega, kolonijalnega blaga in deželnih pridelkov na splošno toliko meščanom kakor deželanom, trgovcem, krčmarjem in zasebnikom.

Za solidno in konkurenčno postrežbo jamčita

Zgornja.

M. KRAINER VELIKA ZALOGA MA UFAKTURNEGA BLAGA

NA DROBNO — NA DEBELO

GORICA, VIA RASTELLO 34—37.

Volneno in bombažasto ukno za moške in ženske.

Velika izbira

- potrebščin za krojače in šivilje -

Velika izbira perils, šifona, raznovrstnega platna za rjuhe, brisač vsake vrste, serviet, belih in barvanih namiznih prtov vsake velikosti, žepnih robcev, volnenega, bombažastega in sukanega blaga za blazine, vložne in bombažaste odeje, bele in barvane postelje, prevlake, z volno napolnjene in s kloti raznih barv, oljenim porhatom, zefirjem, etaminom in bat ston prevlečene odeje

Obleke za moške, dame in otroke. Bele in barvane moške srajce in spodnje hlače.

Sprejemajo se tudi umerjena naročila oblek in perila za moške, dame in otroke.